

Så bestäms ditt elpris

Branschen skyller den dyra elen på torkan och stillastående kärnkraftverk. Kritikerna menar i stället att alltför få aktörer gör att spotprispressas uppåt. Men hur funkar det egentligen?

Terminsmarknaden

Vill man försäkra sig om ett elpris en viss tidpunkt längre fram kan man köpa det i dag, s k termin. Detta används också av finansaktörer på samma sätt som de handlar med andra råvaror som gas och olja.

AKTÖRER:

Kraftproducenter och elhandelsbolag, men också finansaktörer: Ex: Barclays bank och Morgan Stanley Capital Group, London

Elhandelsbolag

Ex: Telje Kraft, Elitkraft, Godel

Spotmarknaden

Här sätts priset på elen varje dag, (se grafiken)

AKTÖRER:

Kraftproducenter:

Ex: Vattenfall, Eon

Storförbrukare, industri

och stora fastighetsägare:

Ex: Jernhusen, SCA

Graphics, Utansjö bruk

Elhandelsbolag

Ex: Telje Kraft, Elitkraft,

Godel

Pris på marginalen: Den sist producerade elen är dyrast. Den bestämmer priset för all hittills producerad el.

Kurvan förskjuts: Torka tömmer vattenmagasinen. Dyrare elproduktion måste dras igång eller importeras tidigare. Priset blir högre.

Efterfrågan: Påverkas nästan inte alls av priset. Därför bildar den ett nästan rakt streck vid 400 TWh: genomsnittlig, årlig förbrukning i Norden.

Gasturbiner: 90 öre/kWh

Olja: 50 öre/kWh

Spotpriset: Där utbud och efterfrågan möts. Fastställs varje dag kl 12 för varje timme kommande dygn.

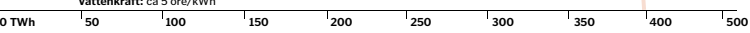
Kol: 25 öre/kWh

Kraftvärme: 20 öre/kWh

Kärnkraft: 10 öre/kWh

Vindkraft: 10 öre/kWh

Vattenkraft: ca 5 öre/kWh

Grafik: JOAKIM LARSSON, SUSAN SCHULTZ, KALLE KÄLLSTRÖM

Sveriges elmarknad

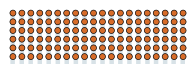
Producenter:

Tre bolag står för 90 procent av all elproduktion i Sverige.

Elleverantörer:

120 i Sverige, varav 70 är återförsäljare åt de tre största producenterna.

Hushåll:

En förbrukning på 20 000 kWh betyder kostnad på 47-65 öre netto per kWh. Beror på leverantör och tidsperiod som hushållt valt.

ANALYS | Börsklipp på NordPool

Riskfyllt bli rik på elhandel

Det är inte på elhandel som de stora elbolagen gör sina vinster. Dessa genereras i stället genom produktion till låg kostnad i vattenkraft. Kommunernas utförsäljningar till Fortum och Eon av dessa naturtillgångar har varit katastrofala affärer för medborgarna.

FREDRIK BRACONIER
fredrik.braconier@svd.se

För de tre största kvartalen 2006 har helstatliga Vattenfall rapporterat ett rekordstort rörelseresultat på närmare 2 miljarder kronor.

Försäljning och elhandel stod för knappt 440 miljoner kronor, det vill säga 2 procent.

Det fanns en tro när elmarknaderna avreglerades att det var elhandelen som skulle ge guld. Enron i USA fick skyhöga värderingar innan bubblan sprack.

Teoretiskt skulle man kunna tjäna pengar på den nordiska elbörsen NordPool. Köper man el billigt på framtidskontrakt och kan sälja den när priset är högt, blir det förstås en god slant i mellanskillnad.

Men då måste man veta när elen är dyr eller billig. Och det kan inte ens experterna efterförm priset i betydande utsträckning beror på väder.

I år nådde börspriset ett osannolikt augustirekord med 71 öre per kilowattimme. På sommaren brukar priset vara lågt eftersom det inte behövs någon värme. Alla bostäder i Norge har elvärme och många småhus i Sverige värms på samma sätt.

När vintern kommer brukar därför börspriset stiga.

I år har det i stället fallit. Det är rekordvarmt och regnen har avlöst varandra.

Vattenmagasinen har fyllts på när de i stället brukar tappas av.

Resultatet har blivit ett börspris på cirka 30 öre, alltså mindre än hälften av noteringen i augusti.

Att spekulera i elpriser är därför riskfyllt. Elhandlare brukar omge sina försäljning med motsvarande inköp. Då kan man soga luvare på natten men vinstmöjligheterna begränsas.

Det är i stället elproducenterna i länder som Sverige och Norge som tjänar storkoran på stigande elpriser, eftersom sin och kostnader inte har något samband. Stiger gaspriserna kan elpro-

duktionen fördyras på kontinenten. I länder som Italien produceras mycket el med importerat naturgas.

De största vinsterna stannar inte i elbolagen utan vandrar vidare till naturgasproducenter som ryska statskontrollerade Gazprom. Vinsten från vattenkraft vandrar däremot inte vidare alls.

Anläggningarna är ofta byggda för ett antal år sedan i ett annat prisläge. De är amorterade. Vatten är gratis. Produktionskostnaden är närmare noll.

Det blir ren vinst när elpriset stiger. Inte bara ett år utan alla år så länge det kommer nederbörd från ovan.

Delar av denna godkandade naturresurs har sålts ut av svenska kommuner och Stockholms stad. Lyckliga köpare var Eon Sverige och Fortum.

I Fortum har finska staten majoritet medan Eon Sverige till 45

procent ägs av helstatliga norska Statkraft.

Svenska elkunder får alltså är efter är nöjet att berika våra grannstater när vi använder el från egen vattenkraft. De som i Stockholm av ideologiska skäl genomdrev försäljningen av stadens hälftenämlen i Birka Energi var Carl Cederschiöld och HG Wessberg.

Den senare var vid tillfället ordförande för moderaterna i Stockholm och styrelseledamot i Birka Energi. Idag är HG Wessberg statssekreterare i försvarsdepartementet.

E24.se

- Vattenfall höjer ner elpriset rasar.
- Ohällbart läge för den elitensiva industrin.
- Ny slags handel kan sänka elpriserna.
- Du hittar artiklarna och fler ämnet på • E24.se

© Elbolag bidrar till välgörenhet

Inom alla elbolag tar ut rekordvinster på kundernas bekostnad. Mångmiljonären Stefan Krook leder elbolaget som nu skänker en halv miljon kronor till Rädda Barnen, Stadsmissionen och annan välgörenhet.

Upplågendet är rejält amorflunda. Det började med att entreprenören och civilkonomen Stefan Krook grundade teletaget Globalnet 1997.

Han var också vd för några år tills det 2005 blev läge att sälja bolaget som numera heligs av norska Telenor. Och plötsligt stod Stefan Krook med många miljoner i handen och funderade på vad han skulle göra med sitt liv och sina pengar.

Snart hade han fått ihop ett gäng med andra riktigt rika entreprenörer med samma syn på verkligheten. Tillsammans skamlade de ihop 9,5 miljoner som skänktes till den nybildade stiftelsen Good Cause som äger

det snälla elbolaget God El.

Stefan Krook, som hunnit fylla 34 år, skänkte själv en miljon kronor och drog igång God El förra året.

Mitt i den råa kapitalistiska verkligheten på den tuffa elmarknaden

köper God El elström på den nordiska elbörsen Nordpool och säljer sedan direkt till sina kunder. Men det är sedan som skillnaden mot de mer härdföra eljättarna Fortum, Vattenfall och Eon blir riktigt stor. När de delar ut miljarder till sina alltmör njöda aktieägare skänker God El allt överskott till goda ändamål. Och kunden själv får välja vart pengarna ska gå. Rädda Barnen, SOS-Barnbyr och Stockholms Stadsmission är i dag de möjliga alternativen.